

Film-Història Junior

Us presentem a continuació alguns dels apartats principals del treball de recerca guanyador de la Cinquena Edició del Premi Film-Història Junior corresponent a l'any 2019. Es tracta d'*Història viking en el cinema. Comparativa entre els fets històrics reals i la seva representació cinematogràfica* de Júlia Nogales López, aleshores estudiant de Batxillerat de l'Institut d'Almenar tutorat la professora Imma Gort del mateix centre. El jurat compost per cinc membres de Film-Història va valorar l'anàlisi exhaustiu dels aspectes etnogràfics de la cultura vikinga i la seva representació i tractament en alguns dels films i sèries més importants construint un interessant mètode a partir del qual valorar la fidelitat dels aspectes que hi figuren.

Història viking en el cinema. Comparativa entre els fets històrics reals i la seva representació cinematogràfica

Treball guanyador de la Cinquena Edició del Premi Film-Història Junior (2019)

JÚLIA NOGALES LÓPEZ
Institut d'Almenar (Segrià, Lleida)

Anàlisi cinematogràfic

MODEL DE FITXA TÈCNICA D'ANÀLISI: Portada, títol original, director, producció, país, any, gènere i classificació¹, pressupost, sinopsi.

MODEL DE FITXA D'ANÀLISI HISTÒRIC

Segons José María Caparrós Lera, un important crític cinematogràfic i historiador i un dels pioners en la introducció dels estudis cinematogràfics a la universitat, la metodologia a seguir a l'hora de fer un anàlisi històric i avaluar el valor d'un fil com a testimoni de la Història és la següent²:

Cronologia de l'època

Es tracta d'establir un quadre cronològic del període que abasta la temàtica de la pel·lícula estudiada, de la forma més àmplia o completa possible.

Anàlisi dels personatges

Una vegada empresos aquests passos, ja es pot entrar en l'estudi concret dels principals personatges que apareixen en la pel·lícula donant-li especial atenció als protagonistes; ja siguin "històrics" o de ficció, però que reflecteixen les mentalitats de l'època.

¹ Entre parèntesi s'anota l'edat mínima recomanada.

² CAPARRÓS, J.M., *La investigación histórica del arte filmico*, una propuesta metodológica. *Revista del Departament d'Historia de l'Arte* núm 10, 1984, pàg. 286.

Visió del film

Ara cal examinar l'obra cinematogràfica sota el punt de vista estrictament històric-temàtic, no fílmic, a nivell global – com testimoni d'un període, etc. – i a nivell parcial – estudiant només els decorats o vestuaris –, veient la seva rigorositat o no.

Valoració crítica

Finalment, abans de constatar la Bibliografia històrica i d'incloure la documentació que sembli significativa, s'hauria de fer una valoració de l'obra com font històrica, constatant en quina mesura el film testimonia aquest període, o el manipula, el desmitifica o adultera..., oferint així una base rigorosa per futures investigacions i pel historiador no especialista en l'art fílmic.

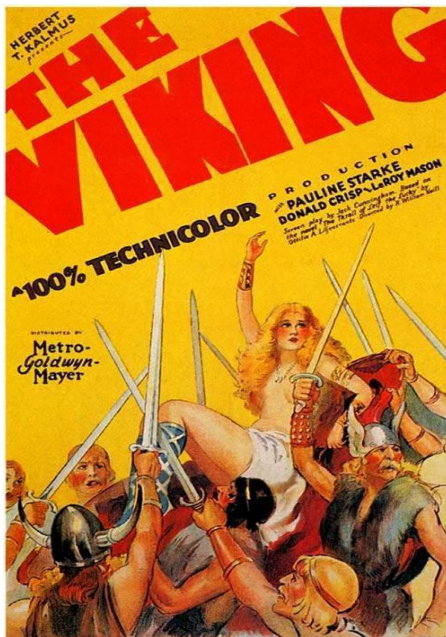
Pel·lícules

THE VIKING

Títol original: *The Viking*; **Director:** Roy William Neill; **Producció:** Metro-Goldwyn-Mayer; **Guió:** Jack Cunningham, Randolph Bartlett; **País:** Estats Units ; **Any:** 1928; **Duració:** 90 min.; **Gènere i classificació:** Acció, Aventura, Història (15); **Pressupost:** 325.000 \$ (4.750.000 \$ en valor del 2017).

SINOPSI

Leif Ericsson retorna a Groenlàndia convertit al cristianisme pel rei Olaf de Noruega. L'enfrontament religiós amb el seu pare, Erik, el porta fins unes terres a l'oest del mapa, on es pensa que es troba la fi del món. Mentrestant, apareixen un esclau anglès, un rival viking i una bella donzella, de la que tots s'enamoren, complicant així la història.

ANÀLISI HISTÒRIC

La pel·lícula comença amb un atac viking al castell del comte Lord Alwin a Northúmbria. Aquests “víkings” estan horriblement caracteritzats: alguns guerrers duen cascs amb ales i la resta amb banyes, a l'hora d'atacar la gran majoria estan amb el pit descobert, mig despullats i només vestits amb una mena de faldilles o de “taparrabos”, d'altres duen pells penjant de l'espatlla com una mena d'armilla, i gairebé tots estan descalços i curiosament bronzejats. Pel que fa a les armes que utilitzen a l'assalt del castell no n'hi ha ni una de correcta, duen forques, tridents, llances, espases tan fines i curtes que semblen dagues, destrals de combat de doble fulla o amb formes estranyes i escuts petits de metall incorrectes per l'època. Quan aconsegueixen penetrar dins del castell amb l'ajuda d'un ariet, lluiten contra els soldats sense seguir cap mena de tàctica, tots amuntegats i donant cops a qui es troben amb una espasa mal feta.

Després de l'assalt al castell, els víkings retornen a Noruega i venen els esclaus capturats i les riqueses que havien saquejat. Al poblat apareix una dona viking anomenada Helga Nilsson, una orfe de sang noble sota la protecció de Leif Ericsson, altre cop molt mal caracteritzada: duu un casc metàl·lic amb ales, una capa, una faldilla i una mena de “top” o cosset de malla o acer que, enlloc de semblar viking més aviat sembla una superheroïna. A més, d'armes també duu un petit punyal i un fuet per

castigar els esclaus. També cal destacar positivament que aquest personatge representa una part de les llibertats de les que podia gaudir una dona en la societat víking.

Quan són a Escandinàvia, els víkings ja porten roba (no històricament correcta, però almenys duen samarreta i pantalons i alguns cascs sense banyes). El poblat és una mena de bosc amb quatre cases sense cap protecció i un petit riu que el rodeja. El clima i la vegetació, tenint en comte que suposadament estan a Noruega, no és per a res propi d'Escandinàvia. Un dels errors que més destaquen i crec que cal mencionar és l'ús d'una espècie d'híbrid entre banya i trompeta metàl·lica per avisar quan arriba algú al poblat.

Més tard apareix Egil “el Negre”, el cap danès dels navegants de Leif, i el que destaca més del seu vestuari és el seu casc “futurista” platejat amb banyes difícil de descriure. Més tard, quan empren el viatge juntament amb Leif Ericsson, Helga Nilsson, l'esclau i la resta de tripulants per recollir subministres, visitar el pare de Leif a Groenlàndia, Eric “el Roig” (descobridor i colonitzador d'aquestes terres) i posteriorment descobrir Amèrica sota les ordres del rei Olaf Tryggvason (fidel defensor del cristianisme), Egil duu un altre casc amb plomes negres en forma d'ales.

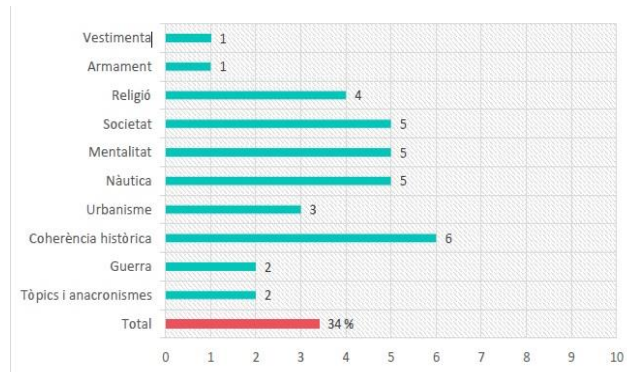
Quan arriben a Groenlàndia, lloc on encara hi ha fortament arrelades les creences paganes nòrdiques, són rebuts per Eric “el Roig” que els obliga a resar davant d'una suposada “estàtua del déu Thor” i quan aquest descobreix que un dels seus súbdits duu un penjoll de la creu cristiana el mata a cops de destrat al cap. Més tard descobreix que el seu fill és cristià i l'expulsa de Groenlàndia. Els seus habitants duen escuts incorrectes de totes les formes (quadrats, allargats, de punxa, rodons...).

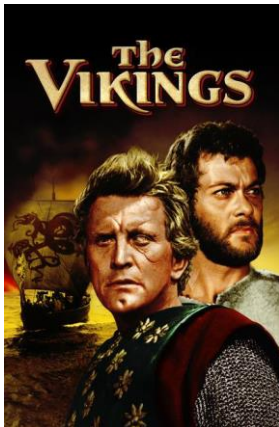
Al final de la pel·lícula, els víkings, liderats per Leif Ericsson, descobreixen una nova terra (Amèrica) i al arribar claven el símbol de la creu cristiana. Construeixen una torre de vigilància, cristianitzen als nadius, els ensenyen la nova fe i molts, com Helga i

Alwin (l'esclau), es queden allà a viure, mentre que Leif retorna a Groenlàndia. Als crèdits apareix una breu escena on s'ensenyava una torre de vigilància actual a Newport, Rhode Island, la mateixa que van construir els vikingos quan van arribar a Nord-Amèrica.

Crec que, històricament parlant, aquesta és la pitjor pel·lícula sobre vikingos (almenys de totes les que he visualitzat), ja que no respecten ni el vestuari, ni l'armadura, ni les tàctiques de combat o la manera de lluitar, l'urbanisme i el clima. Per mencionar almenys alguna cosa "positiva" del film, els personatges principals, Leif Ericsson i Eric "el Roig", concorden amb els fets històrics en els que van participar i en la relació que els unia, ja que Leif va ser un dels fills d'Eric.

LOS VIKINGOS³

Títol original: The Vikings; **Director:** Richard Fleischer; **Producció:** United Artists; **Guió:** Calder Willingham, Dale Wasserman; **País:** Estats Units ; **Any:** 1958; **Duració:** 114 min.; **Gènere i classificació:** Acció, Aventura, Història; (15); **Pressupost:** 3.500.000 \$ (30.200.000 \$ en valor del 2017).

SINOPSI

A l'Alta Edat Mitjana, els vikingos adoraven a Odin, el déu de la guerra, que els guiava a través dels mars quan empenien les seves habituals incursions de saqueig. Einar i Eric, fills del rei viking Ragnar, s'odiaven profundament, però es van veure obligats a lluitar junts per rescatar la princesa Morgana, de la que estaven enamorats, de les urpes del rei d'Anglaterra.

ANÀLISI HISTÒRIC

La pel·lícula comença amb una veu en off que narra molt breument la història dels vikingos abans de l'atac a Northúmbria, la seva religió (només nomenen al déu de la guerra, Odin, i expliquen com tots els guerrers desitjaven morir en combat per anar al Valhalla) i la manera de navegar. Els vaixells que apareixen al llarg del film són molt correctes però l'explicació que donen de com navegaven no ho és, ja que a l'inici afirmen que els vikingos només es podien guiar per les estrelles i no podien navegar enmig de la boira; a més, per orientar-se a alta mar, utilitzen una mena de brúixola en forma de tauró metàl·lic que diuen que està encantada, la qual cosa no existia en aquella època i menys entre els vikingos.

El conflicte que es planteja a "The Vikings", a part del típic triangle amorós, és el futur i la rivalitat dels dos fills de Ragnar Lothbrok, Einar i Eric, que desconeixen que són germans entre ells, ja que Eric és fill de l'antiga reina de Northúmbria a causa d'una violació de Ragnar en una de les seves incursions de saqueig i és raptat quan és un

³ S'utilitza a la capçalera de cada film analitzat el títol amb el que es va estrenar a l'Estat espanyol.

infant. Encara que, segons les fonts històriques, tant Einar com Eric van ser fills de Ragnar i Thora. Gràcies al rei anglosaxó Ecbert, rival del rei Aelle i aliat dels víkings, aconsegueixen un mapa que els permet assaltar terres desconegudes i raptar a la princesa Morgana, la futura muller d'Aelle. Ecbert és perseguit pel rei Aelle quan aquest descobreix que manté una aliança amb els víkings i que per això els seus territoris mai havien sigut atacats (la qual cosa és totalment falsa). Eric captura a Ragnar i l'entrega al rei de Northúmbria a canvi de la mà de la princesa, però aquest s'hi nega, mata a Ragnar tirant-lo a una fossa de llops (segons les sagues una fossa de vívores), i li talla la mà a Eric.

Einar busca venjança per la mort del seu pare i Eric desitja la mà de la princesa, així que tots dos s'alien i decideixen atacar el castell on viu Aelle. Einar rescata a la princesa i Eric penetra dins del castell i tira al rei Aelle a la fossa dels llops, encara que, segons les sagues, el rei va morir a mans del "Gran Exèrcit" amb la tortura de l'àliga de sang. Quan conquereixen el castell, els dos germans es reten a un duel d'espases per la mà de la princesa i finalment Einar mor a mans d'Eric. Aquest decideix fer un funeral víking en el seu honor i, amb el cos del difunt dins del vaixell i rodejat de les seves possessions, incendien la nau al mar.

La mentalitat representada a la pel·lícula envers la dona és una barreja entre la del víking del segle X i el masclisme dels anys 50, com en algunes escenes sota l'aparença de "romàntiques" es produeix un intent de violació per part d'Einar a la princesa Morgana i ho mostren com si aquesta, quan s'hi nega, realment vol dir que sí.

El senzill poblat escandinau que apareix té unes cases prou correctes i una rèplica d'una pedra amb dibuixos i inscripcions rúniques reals, encara que no està organitzat de cap manera per protegir-se davant dels atacs ni hi ha cap mena de botiga o lloc de serveis per forjar les armes o comerciar.

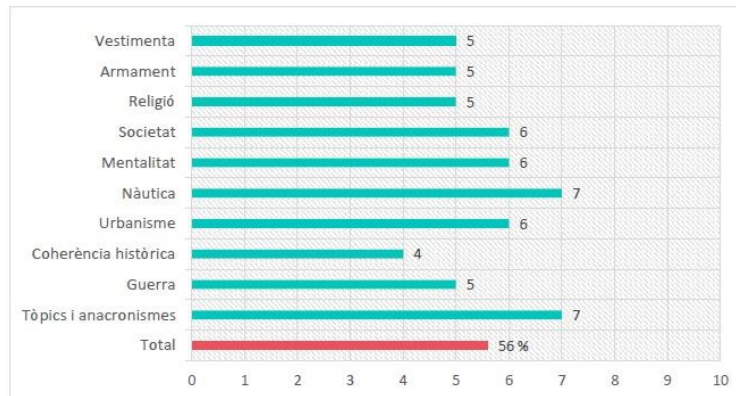
Pel que fa a la vestimenta de la pel·lícula, en general és força correcta, a excepció del casc d'Einar, el protagonista, que porta una àliga a la part superior d'aquest, i les robes "d'estiu" que duen en algunes ocasions en plena Escandinàvia tant pel matí com per la nit (pantalons curts, màniga curta i a vegades amb el pit al descobert).

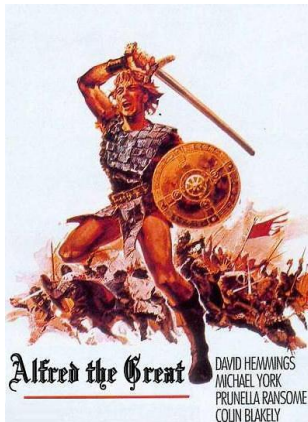
En l'armadura, les proteccions que apareixen també són generalment correctes, però gairebé no les utilitzen quan han de lluitar, és més, en moltes ocasions, Einar (fill del rei Ragnar) lluita amb una fina samarreta senzilla i sense cap mena de protecció. Els escuts que utilitzen estan ben representats però es nota que estan una

mica mal fets, el gruix de la fusta és extremadament fi i molts no tenen el recobriment de metall corresponent. Les espases tampoc són del tot correctes, ja que la majoria no tenen l'empunyadura víking corresponent. Cap al final del film, quan es troben enmig de la batalla, els guerrers nòrdics realitzen correctament la tàctica del mur d'escuts contra l'exèrcit saxó, encara que els combats són molt poc realistes.

Sincerament, he de reconèixer que al ser una pel·lícula de l'any 1958 esperava que estigués plena d'errors històrics i amb una terrible caracterització dels personatges però, tenint en compte el pressupost i l'any de producció, està força bé per l'època. Amb tot això no vull dir que no tingui errors ni molt menys, però se li ha de donar el mèrit que mereix. A més, cal destacar que cap dels víkings duu el típic casc amb banyes que popularment s'atribuïa i encara s'atribueix als víkings.

ALFREDO EL GRANDE

Títol original: *Alfred the Great*; **Director:** Clive Donner; **Producció:** Metro-Goldwyn-Mayer; **Guió:** James R. Webb, Ken Taylor; **País:** Regne Unit ; **Any:** 1969; **Duració:** 122 min.; **Gènere i classificació:** Aventura, Drama, Guerra, Història; (15) **Pressupost:** 6.000.000 \$ (40.800.000 \$ en valor del 2017).

SINOPSI

Edat mitjana, segle IX. Tota Anglaterra viu atemorida degut a les incursions dels víkings danesos, les naus dels quals semblen terror a les poblacions costeres. Només el regne de Wessex, el més meridional de l'illa, viu al marge d'aquests atacs. Allí regna Ethelred, un monarca dèbil i incapaç de ficar-se al front del seu desmoralitzat exèrcit.

ANÀLISI HISTÒRIC

En aquesta pel·lícula es narra la vida d'Alfred "el Gran" relacionada amb la invasió víking a Wessex i en els anys daurats de les invasions nòrdiques, com va arribar al tron i quines eren les seves ambicions abans de ser rei. Per aquest motiu, els víkings estan narrats des d'un segon pla, donant molta més importància a la vida d'Alfred i com va aconseguir vèncer a l'exèrcit danès. Per fer l'anàlisi històric del film només em centraré en la fidelitat història que es mostra dels víkings i no dels saxons.

A l'inici, explica com era l'Anglaterra del segle IX: estava dividida en diversos regnes independents, i el més gran i ric era Wessex. Allí vivia un príncep anomenat Alf que va visionar la unió de tots els regnes formant un país i vivint sota una sola llei. Però ell només tenia 22 anys a l'any 871, quan els salvatges i pagans danesos van creuar el mar del nord amb els seus drakars (força correctes) per saquejar la seva terra i matar als que s'oposen a ells en nom d'Odin. Suposo que degut a la falta de pressupost, quan apareix la imatge de com van arribar els víkings a la costa només hi ha dues naus de les

que baixa tot el nombrós exèrcit, quan realment n'haurien d'arribar moltíssimes més per a que el nombre de soldats fos coherent amb el que es mostra.

Alfred organitza una tàctica per atacar als víkings per sorpresa i comença una gran batalla. Els nòrdics lluiten amb destrals de combat, espases i llances, i es protegeixen amb escuts i cascs, tots els guerrers duen el mateix tipus d'armadura independentment de la seva classe social i d'una qualitat massa elevada com per a que sigui accessible per a tots. En canvi, l'exèrcit saxó no duu cap tipus d'armadura però, tot i així, els víkings són derrotats gràcies a les tàctiques de combat sorpresa d'Alfred i es retiren.

Els tres tipus de cascs representats en aquesta imatge són els que duu l'exèrcit danès en la pel·lícula. El casc que destaca més i es troba en primer pla (portat pel cap dels víkings Guthrum) era un casc típic dels líders de l'exèrcit i els cascs que es veuen difuminats al fons amb les petites proteccions nasals també eren molt comuns entre els guerrers nòrdics, però els dos que es troben just darrere de Guthrum no són cascs víkings, sinó que són proteccions de cara pròpies de la cavalleria dels romans.

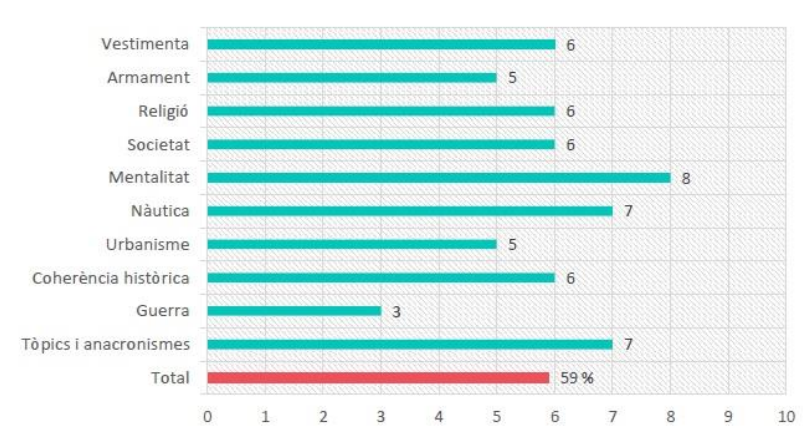

Ethelred mor i Alfred és coronat rei de Wessex. Més tard, els víkings tornen a atacar el regne, cremen el poblat, saquegen esglésies i violen i maten a les monges. Així que el nou rei, Alfred, decideix negociar un acord amb els víkings, més concretament amb el seu cap Guthrum, i el líder de l'exèrcit Ivar "*the Boneless*", anomenat així per la seva flexibilitat i agilitat en el combat. Mentre negocien, Guthrum i Alfred conversen sobre les seves costums (concupines) i religió (el déu cristià és el déu de l'amor i la pietat i, en canvi, Odin és un déu cruel i ansiós pel coneixement). Durant aquesta conversa, tot i que Alfred afirma que els déus pagans són falsos, la pel·lícula aconsegueix humanitzar als víkings i representar-los com éssers intel·ligents, ja que Guthrum demana 15.000 monedes de plata a canvi de mantenir la pau però amb la condició de poder elegir ell els ostatics intercanviats i Alfred accepta, però després descobreix que l'ostatge era la seva muller embarassada, Aelhswith.

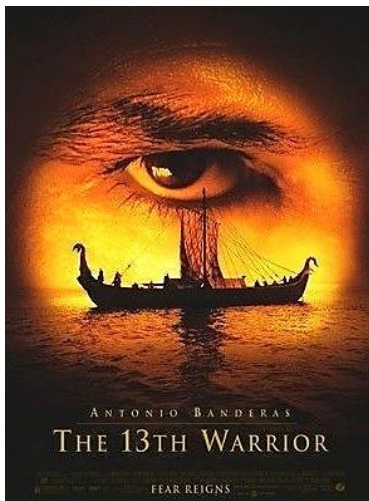
Mentre els víkings estan al seu assentament a Wessex segueixen amb algunes de les seves pràctiques i costums religiosos, com un dels sacrificis que realitzen en honor a Frey (degollen a 9 cabres i recullen la seva sang en un bol). En aquests rituals, Guthrum prohibeix la presència de les dones perquè creu que és cosa d'homes, quan històricament la majoria d'aquests rituals eren oficiats per dones.

Alfred ja no està d'acord amb el pacte entre els nòrdics i decideix reunir un exèrcit suficientment gran amb l'ajuda del seu germà Athelstan com per lluitar contra els invasors víkings. Quan ja estan en combat, els danesos ataquen sense cap mena de formació ni tàctica, en canvi, els anglosaxons utilitzen unes tàctiques de combat organitzades i molt semblants a les nòrdiques; de fet, la formació organitzada per Alfred sembla una mena de barreja entre el mur d'escuts i el *svinfylka*. Finalment, amb l'ajuda de camperols saxons gairebé desarmats que apareixen del no res i s'uneixen en l'últim moment aconseguen derrotar els víkings i expulsar-los.

És interessant la visió que té aquesta pel·lícula de l'any 1969 sobre els víkings, ja que els representa com a guerrers intel·ligents i fan referència a la seva part civilitzada, no com la gran majoria de representacions, sobretot les del segle XX, que es fan d'aquesta societat on només els mostren com a bruts, impulsius i estúpids bàrbars. Tot i així, això no vol dir que en el film no es mostrin les característiques més salvatges dels nòrdics, sinó que simplement no cauen en els tòpics i tracten a aquesta societat com veritables humans racionals.

EL GUERRERO Nº 13

Títol original: *The 13th Warrior*; **Director:** John McTiernan; **Producció:** Touchstone Pictures; **Guió:** Warren Lewis, William Wisher Jr.; **País:** Estats Units 🇺🇸; **Any:** 1999; **Duració:** 103 min.; **Gènere i classificació:** Acció, Aventura, Història; (13) **Pressupost:** 85.000.000 \$ (127.300.000 \$ en valor del 2017).

SINOPSI

L'any 922, el noble àrab Ahmed Ibn Fadlan és expulsat de la seva terra. Acompanyat del seu mentor, emprèn un viatge al Nord, on entrarà en contacte amb un grup de guerrers víkings que han d'enfrontar-se amb una horda de salvatges que ataquen els seus poblats. La profecia d'una bruixa anima a Ahmed a ajudar-los en la lluita.

ANÀLISI HISTÒRIC

Al començament de la pel·lícula, presenten breument la història de la vida d'Ahmed Ibn Fadlan i com arriba a trobar-se amb els víkings per ficar a l'espectador en context. Acompanyat del seu intèrpret, presència un funeral viking relatat per un nòrdic que els explica l'escena: els guerrers carreguen el difunt al vaixell mentre apareix una dona vestida de blanc que puja a la nau. Quan aquesta és dins, incendien el vaixell. Al dia següent, els nòrdics es renten, escupen, beuen i treuen els mocs en la mateixa galleda d'aigua, mentre Ahmed observa repugnat.

Aquí, a partir del minut 09:30 de pel·lícula, s'acaben els fets basats en els relats històrics d'Ibn Fadlan i comença l'aventura fantàsica on els 13 guerrers liderats per Buliwyf han de lluitar contra unes criatures inventades anomenades *Wendols*. La trama del film està basada en el començament del poema de la Saga de Beowulf (s. XIII – X), la qual relata com un gran lluitador, Beowulf, elegix a 14 guerrers per ajudar al rei Hrothgar de Dinamarca a destruir un monstre que terroritza a tots els seus habitants. Però durant aquests quasi 10 minuts de pel·lícula, ja hi ha hagut petits errors històrics (la dona no és sacrificada i confonen el paper de l'Àngel de la Mort per un oracle que fa prediccions) i, a mesura que avança la pel·lícula, van augmentant la seva gravetat fins al punt on és impossible per a l'espectador saber si els protagonistes són vikings del segle X o gladiadors de l'antiga Roma.

Per començar, comentaré els errors més greus i els anacronismes en la caracterització dels personatges i la seva vestimenta. A l'inici de la pel·lícula, els nòrdics van vestits amb robes senzilles sense destacar i correctes pel seu estatus i l'època en la que es troben, però una vegada emprenen el viatge, duen armes, robes, armadures i cascs que no pertanyen a la seva classe social i molt menys al període en el que es troben; a més, cap d'ells porta durant el transcurs del film una sola destal de combat ni un escut viking (objectes molt comuns entre els guerrers nòrdics). Per exemple, les espases que porten els guerrers no són pròpies dels vikings, ja que no tenen l'empunyadura corresponent, i les armadures dels 12 guerrers pertanyen a diferents èpoques històriques que varien des del segle II fins al XVI. Pel que fa a la caracterització dels personatges, si es basen en el relat d'Ibn Fadlan com fan al principi, tan sols un guerrer viking porta tatuatges (en els relats d'Ibn Fadlan tots els vikings estan coberts de tatuatges), pocs tenen barba i gairebé tots tenen el cabell a l'alçada de les espatlles que fa que tinguin més aspecte de cristians que de vikings. Tot i així, quan els guerrers arriben al poblat, les dones vesteixen correctament, amb robes senzilles de camperols, però a mesura que alguna guanya un mínim de protagonisme, els pentinats d'aquestes són més aviat actuals enlloc de nòrdics del segle X.

Les construccions de les cases dels habitants són prou realistes i molt similars a les longhouses de l'època i els petits tallers de comerciants. En

canvi, quan fan un pla general per veure el poblat, apareix del no res una casa gegantesca (o més aviat palau) que no correspon a cap estil de l'era viking i molt menys a les dimensions que tenien els edificis. A més, quan els guerrers entren dins de la casa del rei, apareixen un munt de finestres il·luminant la cambra, la qual cosa no era gens comuna entre les cases dels escandinaus, ja que tenien cap, una o dos finestres com a màxim.

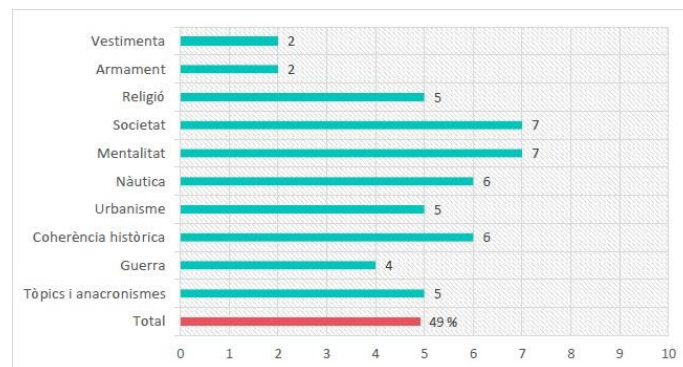
Pel que fa a la religió, no hi ha molt per comentar, ja que pràcticament no hi ha referències a les seves creences nòrdiques, a excepció de nombrar el Valhalla quan estan a punt de combatre i crits de súplica a Odin en un context no massa apropiat per a aquesta deïtat.

En conclusió, la pel·lícula, basada en els escrits d'Ibn Fadlan i la saga de Beowulf, s'adapta molt poc a les costums i cultura víking. No respecten el vestuari ni l'aspecte que portava un víking d'aquella època ni les armes o tàctiques de batalla que utilitzava. El film no aclareix en quina època o context històric ens trobem, però es pot deduir que és al segle X, ja que tant les cròniques de Beowulf com els escrits d'Ibn Fadlan tenen lloc al mateix segle. En aquesta pel·lícula tampoc tindria molt sentit profunditzar en l'anàlisi de la situació política o econòmica que es trobava la societat víking d'aquella època, perquè durant el transcurs de la història no es fa referència a cap d'aquests temes, ja que tota la trama té lloc en un poblat perdut d'Escandinàvia que no en diuen el nom.

El personatge d'Ahmed Ibn Fadlan reflecteix bé la mentalitat d'un àrab d'aquella època, el qual es sent fastiguejat al conèixer els costums "barbàrics" dels víkings, però que a mesura que passa temps amb ells s'adapta a la seva cultura, encara que és molt poc realista la manera en la que un poeta àrab exiliat arriba a formar part d'un grup de guerrers víkings liderats per Buliwyf.

Personalment opino que, estrictament parlant, *The 13th Warrior* no és una pel·lícula històrica, sinó que més aviat s'hauria de classificar com una pel·lícula fantàsica, ja que l'únic fet que es podria considerar "històric" seria el que es relata al començament sobre la trobada d'Ahmed amb els nòrdics i el funeral d'un líder víking, encara que també es poden trobar petits errors en aquestes escenes.

COMO ENTRENAR A TU DRAGÓN

Títol original: *How to Train Your Dragon*; **Director:** Chris Sanders, Dean DeBlois; **Producció:** DreamWorks Animation; **Guió:** William Davies, Dean DeBlois, Chris Sanders; **País:** Estats Units ; **Any:** 2010; **Duració:** 98 min.; **Gènere i classificació:** Animació, Acció, Aventura; (7) **Pressupost:** 165.000.000 \$ (190.750.000 \$ en valor del 2017).

SINOPSI

Ambientada en el món mític dels víkings i els dracs salvatges, narra la història d'un adolescent víking anomenat Hiccup que no encaixa amb l'antiga reputació del seu poblat com a

caçadors de dracs. El seu món canvia al trobar-se un drac que el desafia a ell i als seus companys víkings, al veure el món des d'un punt de vista diferent.

ANÀLISI HISTÒRIC

Al començament de la pel·lícula ja es presenta l'espai on tindrà lloc l'acció, en una illa anomenada Berk que fa referència a Birka, un antic poblat víking del segle VIII conegut com "la primera ciutat de Suècia" localitzat en una petita illa, Björkö, al llac Mälaren. Allí són atacats per uns dracs (com el que apareix en la portada de la pel·lícula) que no són gens semblants als de les sagues víking (humans que es transformen màgicament en dracs o criatures intel·ligents).

El primer que ressalta al veure la pel·lícula és la vestimenta dels personatges, una barreja entre incongruències, inexactituds i anacronismes. L'error típic que destaca més és el casc amb banyes que comunament es creu que portaven els víkings, seguit de les faldilles i botes que són adaptades a la vestimenta actual del segle XXI. A més, cap dels personatges duu el martell de Thor, un penjoll protector que s'acostumava a portar els víkings. Un altre error relacionat amb l'armadura és la protecció de metall que duen molts víkings de la pel·lícula a les espatlles.

L'aspecte dels víkings de la pel·lícula té algunes semblances al dels víkings originals (cabells cuidats, llargs i amb trenes), a gran excepció dels personatges joves, sobretot el noi protagonista, que duen uns pentinats i aparença actual.

Les armes que utilitzen a la pel·lícula són totalment anacròniques. A part del fet que utilitzen armes que en aquells temps els víkings no utilitzaven (martells de guerra, destrals de doble fulla, estels del matí, ballestes...), les armes contemporànies a l'Època víking no són correctes, ja que no estaven fabricades d'aquella manera o no tenien aquella forma, com les catapultes o les destrals de combat. Per ressaltar alguna part de l'armadura correcta, en destacaria algunes de les espases que surten a la pel·lícula (les més senzilles) i els escuts de combat.

Degut al fet que és una pel·lícula infantil, moltes característiques del film s'han adaptat a l'època actual per a que sigui més fàcil de comprendre. Un clar exemple és el llenguatge que s'utilitza, amb expressions col·loquials i paraules del segle XXI, o els objectes que fa anar el protagonista, com l'ús de llibres i llibretes.

Els únics oficis dels víkings que apareixen a *Com ensinistrar un drac* són el de ferrers i guerrers, tot i que es menciona breument el de grangers. Dins dels guerrers,

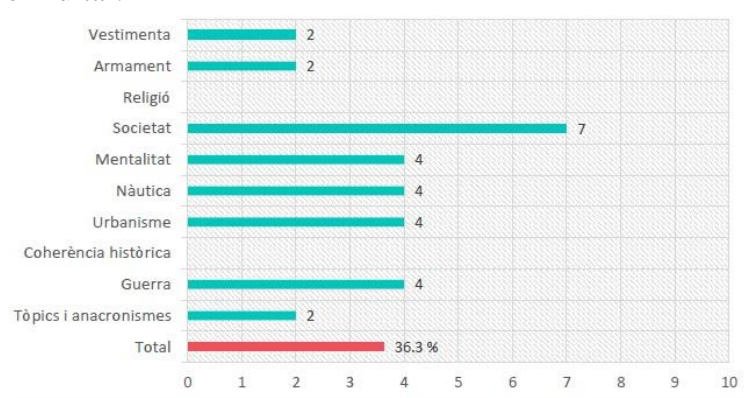
sembla ser que la proporció d'homes i dones és pràcticament igual, sense fer distinció pel sexe a l'hora de lluitar.

En l'apartat de religió no hi ha molt a destacar, ja que és un tema que pràcticament no apareix en la pel·lícula, però cal dir que els personatges anomenen a déus de la mitologia nòrdica com Odin, Thor i Loki.

Les característiques dels vaixells que apareixen en el film i la seva estructura són semblants a les naus que realment utilitzaven els vikings, com l'acabament de la proa dels vaixells amb caps de drac o altres animals, a excepció dels ariets metàl·lics de les proes i les veles amb dibuixos infantils de colors.

Al ser una pel·lícula infantil d'animació i d'aventures, el guió i la producció destinen tots els seus recursos per fer-la visualment atractiva i entretinguda per l'audiència jove i no li donen importància a la veracitat històrica dels fets que van succeir a l'era viking, sinó que adapten els personatges i situacions, juntament amb el llenguatge i la tecnologia, a l'època actual.

Per elaborar l'estètica del film, es basen principalment en els tòpics socialment acceptats com la creença popular de que els vikings duïen cascs amb banyes i només es preocupaven per lluitar.

THE SAGA OF BIÖRN

Títol original: *The Saga of Biörn*; **Director:** Benjamin Kousholt; **Producció:** The Animation Workshop; **Guió:** Frederik Valentin Bjerre-Poulsen, Jonas Doctor, Daniel Dion Christensen...; **País:** Dinamarca 🇩🇰; **Any:** 2011; **Duració:** 7 min.; **Gènere:** Animació, Comèdia, Aventura, Curtmetratge; **PRESSUPOST:** 0 \$ (Projecte final de carrera universitària).

SINOPSI

Un vell viking està decidit a arribar al Valhalla, la vida del més enllà del guerrer plena d'excessiva beguda i llibertinatge. Per aconseguir entrar, ha de morir honorablement en batalla, però descobreix que la mort correcta no és tan fàcil.

ANÀLISI HISTÒRIC

Ambientat en l'època viking (possiblement a finals d'aquesta era degut a l'aparició d'elements catòlics), aquest curtmetratge explica breument la creença de la vida del més enllà dels nòrdics.

Biörn, el personatge principal, reflexa molt bé, amb un toc humorístic i potser una mica exagerat, la mentalitat dels guerrers nòrdics en l'Era Viking enfront la mort. Aquests desitjaven que la seva mort tingués lloc durant un combat, perquè així els permetia entrar al Valhalla i festejar i lluitar amb els seus companys al gran saló d'Odin. En canvi, si es moria a causa de malalties, accidents o causes naturals l'alternativa era anar

a parar a Helheim, un lloc fred i obscur governat per Hel i, com diu el protagonista, un lloc avorrit on mai passa res.

Biörn, del qual es desconeix el seu origen, es pot deduir que és un guerrer d'edat avançada d'una classe social més o menys elevada per la seva vestimenta i armes, ja que duu una espasa amb l'empunyadura dorada i amb el semicercle característic dels vikings i un penjoll daurat amb el símbol de Valknut (representat a la portada de la pel·lícula),

associat amb el déu Odin. Durant la seva aventura, s'enfronta contra guerrers d'altres regions i amb personatges mitològics (nans i gegants).

Al ser un curtmetratge d'animació de només 7 minuts no hi ha molt per analitzar, però els pocs elements que es mostren de la cultura vikinga, i sobretot de les seves creences, estan força ben representats, com els pensaments dels guerrers enfront la mort i la seva religió.

THOR

Títol original: *Thor*; **Director:** Kenneth Branagh; **Producció:** Marvel Studios; **Guió:** M. Protosevich, D. Payne, Z. Stentz, A. Miller; **País:** Estats Units 🇺🇸; **Any:** 2011; **Duració:** 110 min.; **Gènere i classificació:** Acció, Aventura, Fantasia; (12); **Pressupost:** 150.000.000 \$ (168.500.000 \$ en valor del 2017).

SINOPSI

El déu nòrdic arrogant Thor és expulsat del regne d'Asgard pel seu pare Odin i és enviat a Midgard per viure entre els humans sense el seu martell Mjolnir. Mentrestant, el seu germà Loki s'havia apoderat del tron i s'alia amb els gegants del gel. Amb l'ajuda de la científica Jane Foster i el seu equip, Thor aprendrà a ser un heroi i lluitarà contra Loki per salvar Asgard de la destrucció.

ANÀLISI HISTÒRIC

Com que aquesta pel·lícula tracta exclusivament de la religió nòrdica i no de la societat o l'època vikinga en si, m'he centrat únicament en la coherència del film enfront els déus que hi apareixen

i els mites que es relaten i, per tant, en el gràfic de les conclusions de l'anàlisi d'aquesta pel·lícula, els ítems valorats només fan referència a la mitologia nòrdica.

A l'inici de la pel·lícula s'explica breument l'origen dels gegants de gel, que buscaven congelar el món mortal, i com els déus guerrers, liderats per Odin, van lluitar i vèncer contra els jötun i els van prendre la font dels seus poders. Després d'haver vençut, Odin va fer un pacte per mantenir la pau amb Laufey, el rei de Jotunheim (encara que els gegants no tenien cap mena de governant ni monarques ni Odin va fer cap pacte amb aquests), i els déus van retornar a la seva llar, Asgard. Aquest regne es mostra com una gran ciutat flotant i futurista banyada en or, plena d'estàtues i representacions honorífiques als déus i on viuen totes les deïtats. Durant la pel·lícula es fa una breu explicació de la cosmogonia nòrdica on es nombren alguns dels nou regnes i com estan estructurats dins de l'arbre d'Yggdrasil.

El personatge d'Odin és representat com el rei dels déus, un home gran, pacífic i savi al qual li faltava un ull degut a la guerra contra els jötun (tot i que realment va ser ell qui, voluntàriament, va entregar el seu ull a Mimir a canvi d'adquirir més saviesa), apareix sobre Sleipnir, el seu cavall de vuit potes, i és el pare de Thor i Loki. Aquest està suposadament casat amb Frigg, mare de Thor, (encara que a la pel·lícula ni la nombren) i la mostren com una deïtat mediocre sense importància ni poder, quan realment era la cap de totes les deesses.

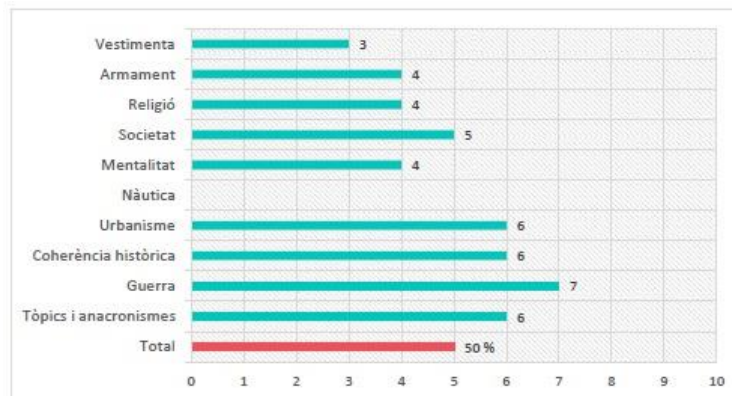
Loki és representat com el malvat i traïdor per excel·lència, un germà gelós i ambiciós cansat d'estar a l'ombra de Thor i que per aconseguir el poder és capaç d'exterminar una raça sencera com els gegants. A més, inicialment se'l presenta com el germà de Thor i més tard com a fill adoptiu d'Odin amb la intenció d'unir pacíficament els dos regnes (Asgard i Jotunheim), el qual segons les sagues mai va ser adoptat per ningú (i molt menys per Odin) i era fill de gegants. En canvi, segons la mitologia nòrdica, Loki era simplement un déu trampós que enganyava als déus per divertir-se i provocava algun que altre conflicte entre ells.

El protagonista principal de la pel·lícula, Thor, és el que té més errors, començant per la caracterització del personatge i la seva vestimenta. Originàriament, Thor destacava per la seva gran barba i cabell pèl-roig, la seva complexitat robusta, una corona d'estrelles sobre el cap i el seu famós martell Miöllnir, però com es pot apreciar a la portada del film és totalment el contrari (a excepció del martell, però tot i així confonen l'origen d'aquest i Thor és capaç d'agafar-lo sense els guants), ja que al llarg de la pel·lícula el representen amb cabell llarg i ros, una capa i armadura més pròpia del "Capità Amèrica" que d'una deïtat nòrdica i amb un casc amb ales. Pel que fa al seu caràcter, Thor era un déu guerrer que actuava guiat per l'hospitalitat i era lògic i

previsible; a diferència del personatge de la pel·lícula, que actua com un déu arrogant i mimat i és castigat pel seu pare, que li pren els seus poders i el martell i li prohibeix ascendir al tro fins que no “millori la seva actitud”.

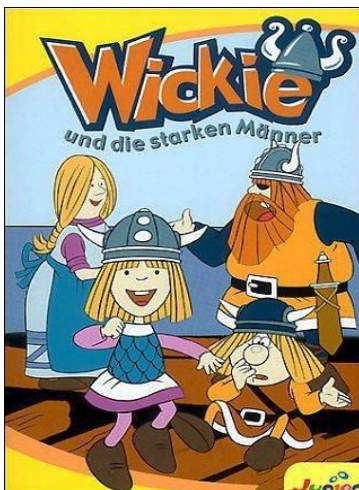
Al viatge de Thor a Jotunheim a través del pont Bifrost (pont que segons els mites Thor no era capaç de creuar perquè si el travessava el podia trencar per la força del seu pes), se li uneixen diversos déus guerrers, com Loki, Fandral, Hogun, Volstagg i, entre ells, Sif. Sif era la muller de Thor i una deessa associada amb la fertilitat, la bellesa i la vida domèstica, coneguda pel seu preciós cabell daurat, i no pas una simple amiga del protagonista ni una deïtat guerrera i morena com apareix al film.

Cap al final de la pel·lícula té lloc una gran batalla èpica a Midgard de Thor contra un robot i més tard a Asgard entre Thor i Loki, el qual intentava exterminar a tots els gegants i el regne de Jotunheim, i l'única manera que té Thor per evitar-ho és destruint el pont Bifrost amb el seu martell. Tant un fet com l'altre no van succeir mai a les llegendes de la mitologia nòrdica, com la gran majoria dels relats que es narren a *Thor*.

SÈRIES

VICKY EL VIKINGO

Títol original: *Wickie und die starken Männer/Chisana baikingu Bikke*; **Director:** Hiroshi Saitō; **Producció:** Zuiyo, ZDF, ORF; **Guió:** Hiroshi Kaneko; **Països:** Àustria, Japó, República Federal Alemanya; **Anys:** 1974-1975; **Duració:** 20 min.; **Gènere i classificació:** Animació, Aventures, Comèdia; (5).

SINOPSI

Wickie és un espavilat i intrèpid nen viking, fill únic de Ylva i el cap del poblat (el brut i barbut Halvar), al que sempre se li acudeixen les solucions més imaginatives pels problemes i desventures que els succeeixen als guerrers víkings en les seves incursions, per mar i terra, contra els seus múltiples enemics.

ANÀLISI HISTÒRIC

La popular sèrie animada infantil de “*Wickie, el viking*” reflexa a la perfecció tots els falsos tòpics estesos al llarg dels anys sobre els víkings i la seva cultura. L’error que crida més l’atenció és possiblement el més estès dels víkings, el casc amb banyes. A més, apart d’associar aquest casc amb els víkings, relacionen la llargada de les banyes amb una posició social elevada. També es cometem molts errors en la vestimenta (com el fet de que Wickie dugui faldilles roses o que tots

els víkings vesteixin igual independentment de la seva posició social i duguin cinturons amb sivelles) i en l'armadura, ja que cap dels guerrers utilitza una destal de combat, alguns duen masses de punxa i tots van protegits amb escuts de metall amb decoracions infantilitzades que no segueixen l'estructura víking.

La sèrie representa als víkings (principalment a través del cap del poblat Halvar) com guerrers valents i estúpids que la seva única motivació és saquejar, lluitar i demostrar que són els més forts sense parar-se a pensar dos cops en la seva tàctica, i l'única manera que tenen de sortir victoriosos és gràcies a l'ajuda de Wickie, fill de Halvar, que gràcies a la seva intel·ligència i la seva manera de pensar totalment diferent al de la resta de víkings salva a la tripulació constantment de moltes situacions perilloses.

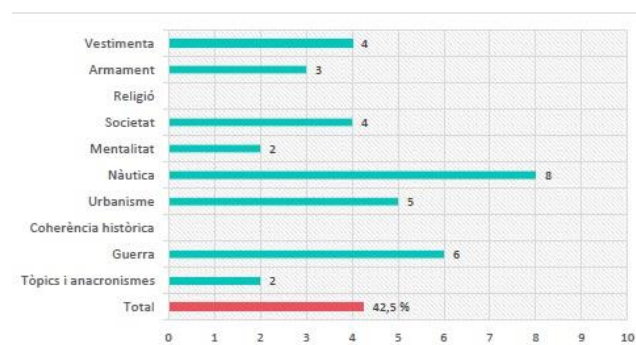

El paper de la dona a la sèrie (representat a través de Ylva, la muller del cap del poblat), enlloc d'ensenyar com era realment en la societat víking, mostra el pensament comú dels anys 70 sobre aquesta, és a dir, la feina de l'esposa és quedar-se a casa, preparar el menjar i cuinar, sense la possibilitat de convertir-se en una guerrera o navegant; com li diu Wickie a la seva amiga Ylvi "les dones mai poden ser víkings".

Tot i que la sèrie està plena d'errors, tòpics i anacronismes (invents actuals apareixen utilitzats pels víkings mil anys enrere), cal destacar que la seva manera de navegar i la representació de les naus, en aquest cas d'un vaixell *drakar* (estructura, mecanisme, remos, veles, proa acabada en forma de drac...) és força correcta, a excepció dels dibuixos infantils d'un casc amb banyes a la bandera del vaixell.

Com és comú entre les sèries animades infantils, tots els personatges són estàtics o plans, és a dir, no evolucionen al llarg del transcurs de la sèrie, sinó que es mantenen amb la mateixa mentalitat i són molt previsibles. Precisament per aquest motiu i perquè va destinada a un públic infantil que no li importa la veracitat històrica, la representació errònia plena de tòpics que fa dels víkings no canvia ni fa que personatges com Halvar puguin arribar a evolucionar i deixar enrere concepcions errònies sobre aquesta cultura que indirectament tots anem adoptant.

Personalment crec que la causa de que la majoria de tòpics de l'època víking segueixin sent socialment acceptats és degut a aquesta sèrie, ja que des de petits tots assumíem que el que ens mostraven d'aquesta cultura a "Wickie el víking" era cert i possiblement era de les poques sèries o pel·lícules on es veia o "s'ensenyava" alguna cosa de la societat víking.

VIKINGS

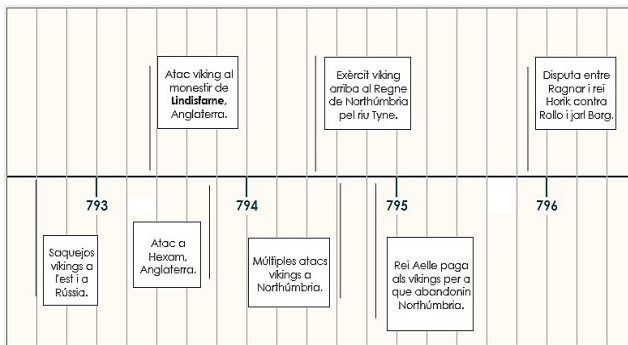
Títol original: *Vikings*; **Creador:** Michael Hirst; **Producció:** Shaw Media, Metro-Goldwyn-Mayer TV; **Guió:** Michael Hirst; **País:** Canadà, Irlanda; **Any:** 2013–Actual; **Duració:** 45 min.; **Gènere i classificació:** Acció, Aventura, Drama, Bèl·lic, Històric; (18); **Pressupost:** Temporada 1: 40.000.000 \$ (43.400.000 \$ en valor del 2017).

SINOPSI

Segueix les aventures de Ragnar Lothbrok, l'heroi més gran de la seva època. La sèrie narra les sagues de la banda de germans víkings Ragnar i la seva família, quan ell s'alça per convertir-se en el rei de les tribus víking. A més de ser un guerrer valent, Ragnar encarna les tradicions nòrdiques de la devoció als déus.

CRONOLOGIA DE L'ÈPOCA

Un dels grans problemes històrics de la sèrie és la cronologia, ja que no segueix l'ordre històric per explicar els fets ocorreguts, sinó que passen d'un segle a l'altre amb un lapse de temps de dècades o

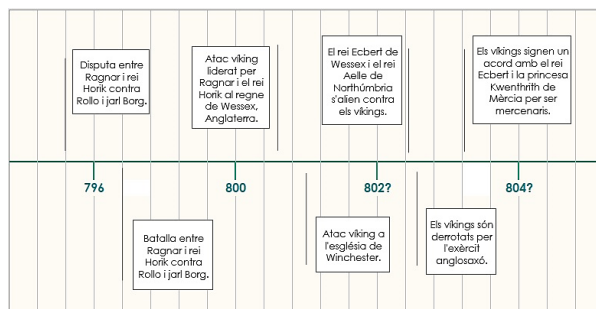

anteposen un fet ocorregut amb més posterioritat. També es prenen algunes llicències d'autor i uneixen personatges que no van ser contemporanis o canvien el seu origen pel bé de la trama i poder crear un ambient més atractiu per a l'espectador.

He creat línies del temps per poder comprendre d'una manera més visual els fets que transcorren a la sèrie, però a partir de la meitat de la segona temporada ja no apareixen els anys de les incursions, així que m'he limitat a explicar-les breument sense cap mena de taula temporal.

TEMPORADA 1

La primera temporada mostra com era la vida quotidiana i ens situa als inicis de l'època víking, quan els nòrdics comencen a plantejar-se atacar i explorar terres cap a l'oest i fan el primer atac al monestir de Lindisfarne, Anglaterra, fins que el rei Aelle de Northúmbria els paga per a que retornin a casa i abandonin els saqueigs i assalts constants al seu regne.

TEMPORADA 2

La segona temporada abasta el període dels atacs víkings al regne de Wessex (Anglaterra) contra el rei Ecbert i els acords que signen amb aquest per mantenir la pau, aconseguir noves terres per formar assentaments i ser mercenaris per a l'exèrcit anglosaxó.

TEMPORADA 3

La tercera temporada comença amb la participació dels guerrers nòrdics com a mercenaris per a l'exèrcit de la reina Kwenthrith de Mèrcia, segueix amb múltiples atacs víkings a París liderats per Ragnar Lothbrok i finalitza amb la victòria de Ragnar sobre París i el tractat entre el rei franc Carles i el guerrer nòrdic Rollo, que li promet títols, terres i la mà de la seva filla Gisla a canvi de protegir el regne de futurs assalts víkings.

TEMPORADA 4

La quarta temporada (dividida en dues parts de 10 episodis cadascuna) comprèn el període entre la cristianització de Rollo al regne franc, els atacs i derrotes constants dels víkings liderats per Ragnar a París contra el duc Rollo fins que la flota nòrdica es retira.

Després d'aquests fets transcorren uns 10 anys en que Ragnar havia desaparegut i després retorna a Kattegat, la seva llar, per buscar guerrers i atacar altre cop les costes d'Anglaterra; allà és capturat i condemnat a mort pel rei Aelle de Northúmbria en una fossa de serps verinoses. Mentrestant, part de l'exèrcit víking s'uneix a Bjorn "Ironsides" en l'expedició de noves terres al sud, és a dir, Espanya.

Quan els fills de Ragnar Lothbrok (Bjorn, Ubbe, Hvitserk, Sigurd i Ivar) s'assabenten de que el seu pare ha mort a mans del rei Aelle uneixen en un sol exèrcit, anomenat el "Gran Exèrcit", a tots els guerrers de Suècia, Dinamarca i Noruega per venjar la seva mort.

ANÀLISI DELS PERSONATGES

Tots els personatges principals o importants són complexos i dinàmics, és a dir, varien la seva manera de pensar i d'actuar durant el transcurs de la sèrie, són imprevisibles i evolucionen al llarg de la història. Això permet veure diferents mentalitats víkings en un mateix personatge, que evoluciona d'acord amb les diferents maneres de pensar de les societats nòrdiques d'aquella època.

RAGNAR LOTHBROK

Ragnar Lothbrok és el personatge principal de la sèrie "Vikings" i la trama gira al seu voltant. Inicialment, Ragnar és un simple granger de Kattegat, Escandinàvia, que es dedica a cuidar la granja amb la seva família (Lagertha com la seva dona i Bjorn i Gysla com els seus fills) i navegar per saquejar altres terres sota les ordres del comte Haraldson. Al llarg de les temporades, Ragnar escala les diferents posicions socials: es converteix en comte quan venç a l'anterior en un duel i més tard esdevé rei al matar al monarca que el precedia, el rei Horik. El personatge de Ragnar Lothbrok destaca per la seva curiositat i el seu afany de conèixer noves terres i aprendre noves cultures.

Ragnar va ser el pare d'alguns guerrers importants com Ivar "the Boneless" i Bjorn "Ironsides" fruit del matrimoni amb Aslaug. En la sèrie, Ragnar és un simple granger que, a través del descobriment d'una nova terra com Northúmbria (tot i que els nòrdics ja coneixien perfectament aquestes terres abans del saqueig a Lindisfarne degut a les seves activitats de comerç) escala posicions socials fins convertir-se en rei però, segons les fonts escrites que narren la seva vida, aquest va esdevenir rei als 15 anys després de la mort del seu pare. No hi ha molta informació clara sobre ell, ja que se li atribueixen molts fets dels quals no va formar part (a la sèrie ataca el monestir de Lindisfarne l'any 793 i més tard lidera l'assalt a París l'any 845, 52 anys després) i la majoria de coneixements provenen de cròniques o sagues fantasioses i no es sap del cert ni el període del seu naixement.

A més, a diferència de com es mostra a la sèrie, no consta que Ragnar tingués germans i molt menys que un d'ells fos Rollo, ja que no només mai van ser família, sinó que ni tan sols van ser contemporanis.

LAGERTHA

Lagertha és la dona de Ragnar Lothbrok, mare de Bjorn "Ironside" i Gysla i destaca per ser una excel·lent i famosa escudera. El seu personatge representa el poder femení, els drets i la llibertat de la qual podien gaudir les dones en la societat viking i es caracteritza per la seva fortalesa, tant mental com en combat, sense consentir que la menyspreïn pel fet de ser una dona.

Segons les sagues, Lagertha no va ser mai la mare de Bjorn, sinó que aquest era un dels fills del matrimoni entre Aslaug i Ragnar. De Lagertha només es coneix la seva faceta guerrera per una batalla que es narra a la saga de Ragnar Lothbrok, tot el que es mostra a la sèrie no consta en cap altre lloc, i molt menys que liderés un gran exèrcit femení.

ROLLO

Rollo és el germà de Ragnar Lothbrok i un gran guerrer viking que, posteriorment, acaba convertint-se en el duc de París quan el rei Carles li ofereix la mà

de la seva filla Gisla a canvi de la protecció del regne contra els atacs vikings. El seu personatge destaca per la gelosia envers el seu germà i l'ambició constant de fama i poder, la qual cosa el porta a lluitar diversos cops contra Ragnar Lothbrok.

Com he comentat anteriorment, Rollo mai va ser germà de Ragnar i segurament tampoc va participar en l'atac al monestir de

Lindisfarne, degut a la diferència de temps que hi ha entre l'assalt a París i l'atac al monestir.

FLOKI

Floki és el primer constructor de vaixells en idear un nou tipus de naus per a les incursions amb Ragnar que permetien navegar llargues trajectòries i poder remuntar rius. El seu personatge representa el fanatisme religiós per les seves creences nòrdiques i la intolerància per altres cultures, com el cristianisme. El caràcter de Floki és molt similar al del déu nòrdic Loki, que busca provocar conflicte entre altres per pura diversió i gaudeix fent trampes i entremaliadures. Posteriorment (a la temporada 5) lidera el viatge del descobriment d'Islàndia.

ATHELSTAN

En els inicis, Athelstan és un monjo del monestir de Lindisfarne que ha estat capturat pels vikings i venut com a esclau a Escandinàvia al líder de l'expedició de saqueig, Ragnar Lothbrok. Aquest esclau, com afirma el creador i guionista de la sèrie, Michael Hirst, és un recurs per a que l'espectador s'identifiqui amb ell des del punt de

vista del cristià que es troba en un món desconegut i bàrbar i arribar a conèixer la cultura i costums d'aquesta societat. A mesura que avança la sèrie, Athelstan compara les seves creences cristianes i nòrdiques, comença a sentir que totes dues són vertaderes i finalment les accepta com a seves. A través d'aquest personatge, Ragnar arriba a conèixer altres terres i entendre la religió cristiana.

VISIÓ DE LA SÈRIE TELEVISIVA

La llar dels protagonistes víkings es troba a Kattegat, un lloc fictici localitzat a Escandinàvia (realment és un estret localitzat entre Jutlàndia i la costa oest de Suècia), i a Hedeby, un territori històric i real. Al llarg de la sèrie, també visiten i ataquen altres llocs, com Anglaterra (Northúmbria, Wessex i Mèrcia), França (París) i Espanya. Els anys en què situen els atacs són totalment incorrectes, ja que amb els mateixos personatges intenten abastir la majoria d'incursions que es van dur a terme als principis de l'Era Víking amb una diferència temporal de més d'un segle.

La construcció dels vaixells i la seva manera de navegar està representada d'una manera excel·lent al llarg de tota la sèrie, igual que les edificacions dels poblats i la manera en què s'organitzaven, on es mostra les proteccions que rodejaven les ciutats, les cases dels habitants i les botigues o tendes on comerciaven (i el tipus de comerç que hi tenia lloc).

En la vestimenta i l'armadura, un dels grans defectes o "llicències d'autor" és la inexistència de cascs dels víkings al camp de batalla, ja que era una de les proteccions més utilitzades i accessibles econòmicament. També cal comentar que, a mesura que avança la sèrie, els pentinats de les protagonistes es van fent més estrambòtics i complicats per donar la sensació d'estar en una classe social superior, i les armadures dels personatges principals també augmenten de categoria encara que aquests s'hagin mantingut en la mateixa posició social i econòmica. Pel que fa a la resta d'armadures, tant armes com escuts o proteccions, i vestimenta de la majoria dels personatges són molt correctes. Hi ha un personatge en concret, el guerrer víking Rollo, que acostuma a lluitar molts cops en els combats sense cap mena de protecció, amb el pit a l'aire i el cabell sense recollir per transmetre la sensació de ferocitat en el camp de batalla, encara que, òbviament, cap dels guerrers víkings lluitava d'aquesta manera.

Al llarg de tota la sèrie, la religió dels nòrdics està representada a la perfecció, narren els mites tal i com han estat recopilats a les *Eddas* i les pràctiques o sacrificis que fan en honor als déus concorden amb el que es coneix de la seva cultura, igual que en els funerals i en els centres de culte i temples, com Uppsala, on apareixen estàtues i figures representant a les deïtats més importants.

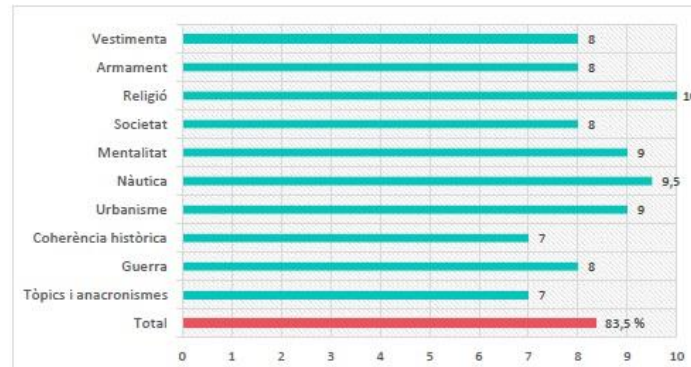
La seva mentalitat i organització de la societat també està força ben documentada i respecta el paper que va tenir la dona víking, tant en la família com en la guerra, i els seus drets, com el dret al divorci; tot i que a mesura que avança la sèrie van donant molt més protagonisme a la guerrera nòrdica fins al punt on un exèrcit sencer està format exclusivament per dones, la qual cosa és un fet altament improbable.

VALORACIÓ CRÍTICA

És cert que la sèrie no és perfecta històricament parlant i que està dotada de molts anacronismes en les dates de les batalles o en les relacions que uneixen als personatges i alguns pentinats i vestuaris no són completament rigorosos, però en comparació amb la resta de característiques que es mostren a la sèrie sobre la societat víking, sobretot la seva religió, els errors són insignificants. També cal tenir en compte

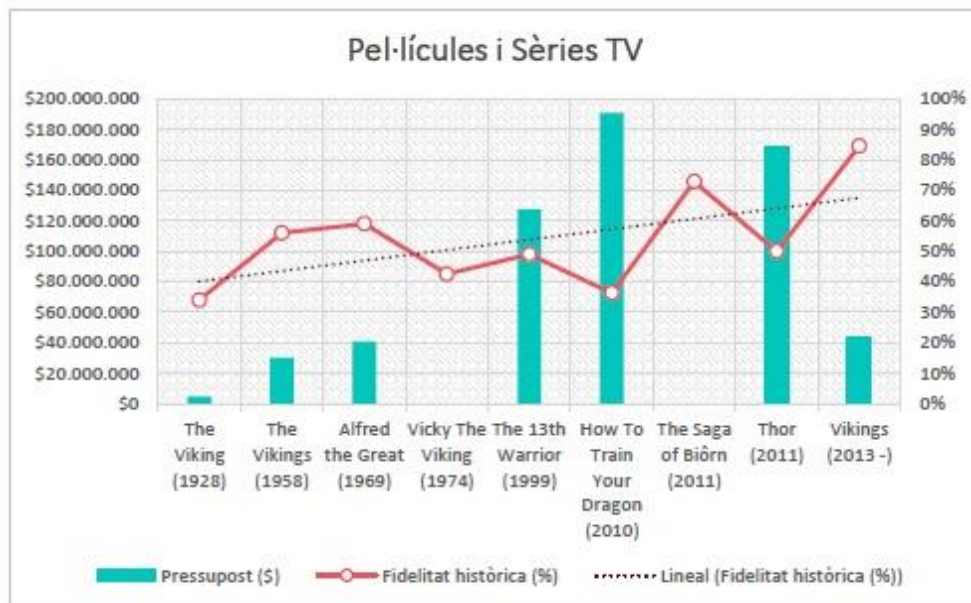
a l'hora de valorar una sèrie (que no és un documental) que aquesta busca captar el màxim d'audiència possible sense alterar molt la història i, com afirma Michael Hirst, el creador d'aquesta sèrie televisiva, “*escriure drama significa que has de ser imaginatiu i a vegades inventar personatges o històries*”.

En definitiva, basant-me en totes les pel·lícules i sèries que he visualitzat durant la realització del meu treball, puc afirmar amb convicció i seguretat que “*Vikings*” ha estat més fidel a la història que la resta de films sobre la cultura viking.

CONCLUSIONS

A través d'aquest gràfic es pot apreciar molt fàcilment el resultat de les meves hipòtesis i comprovar si eren certes o no.

* Pressupostos de la gràfica han estat convertits segons el valor del dollar al 2017.

* Pressupost de la sèrie Vicky The Viking (1974) és desconegut.

* Pressupost de la sèrie Víkings (2013 -) només correspon a la temporada 1, el pressupost de la resta de temporades és desconegut, però es sap que ha augmentat considerablement en comparació amb la primera temporada.

Com es pot apreciar amb la línia de tendència de la fidelitat històrica, l'any de producció i la fidelitat històrica són directament proporcionals, és a dir, si una pel·lícula o sèrie televisiva històrica és més recent, hi haurà més probabilitats que sigui més correcta que una de més antiga. Si observem el film més vell, *The Viking* (1928), i el comparem amb la sèrie de televisió més recent, *Vikings* (2013 – Actual), es pot apreciar

molt fàcilment aquesta diferència en la qualitat (en termes històrics). D'aquesta manera puc confirmar la meua primera hipòtesi plantejada: la relació entre l'antiguitat i la fidelitat històrica.

La segona hipòtesi plantejada, la relació entre la rigorositat històrica i el públic al que va dirigit (més concretament a l'audiència infantil), també es pot confirmar, ja que com es pot veure al gràfic, les sèries i pel·lícules dirigides a un públic infantil, com *Vicky The Viking* o *How To Train Your Dragon* són menys fidels a la història que la resta que estan dirigides als adults.

La tercera i última hipòtesi, la relació entre el pressupost i la fidelitat històrica, no he pogut confirmar del cert si és correcta o errònia degut a la falta d'informació i de dades sobre el pressupost de les dues sèries, però en general es podria dir que la rigorositat històrica i els diners invertits no és directament proporcional, sinó que depèn més dels dos primers factors (l'any de producció i el públic al que va dirigit). Pel que fa a la hipòtesi del macro pressupost, he d'admetre que estava orientada cap als films de superherois plenes d'efectes especials com *Thor*, però esperava que el pressupost d'aquesta pel·lícula fos més elevat, així que tampoc he pogut corroborar-la al cent per cent.

Independentment de si les meves hipòtesis han resultat ser certes o falses, he completat els meus objectius plantejats per a aquest treball i he adquirit un ampli coneixement d'aquesta matèria, que no hagués estat possible sense tota la documentació i temps que he dedicat a la realització del treball de recerca.

ANNEXOS

ENTREVISTA A MICHAEL HIRST

Michael Hirst va néixer l'any 1952 a Bradford, Anglaterra. És un escriptor, guionista i productor, conegut per *Elizabeth* (1998), *The Tudor* (2007) i *Vikings* (2013).

Dear Mr. Hirst,

My name is Júlia Nogales, I'm a sixteen-year-old Catalan student and I'm currently at the last year of high school previous to university.

In Catalonia, every student has to choose a topic they like to do an important final project in order to access the university, and thanks to the TV show Vikings, I was inspired to do the final project about the history of Vikings and research how the cinema and series affects

the popular and often mistaken knowledge about the culture of this civilization.

To complete my project, I have prepared an interview with some questions that I would like to ask to the creator of the series Vikings, Michael Hirst.

TRADUCCIÓ DE L'ENTREVISTA A MICHAEL HIRST

1. Quants anys porta treballant de guionista?

Vaig començar a treballar de guionista l'any 1980.

2. Quines estratègies o mètodes utilitza per escriure els guions?

Mai em van ensenyar ni vaig anar a cursos per aprendre com escriure guions, però vaig tenir un mentor, un director britànic anomenat Nicolas Roeg. Com que molts dels meus guions estan basats en la història, sempre començo per investigar el projecte. I d'aquella recerca sorgeixen noves històries, personatges i el món que ells habiten. Llavors converteixo tot això en

drama. A diferència de la vida, les pel·lícules i les sèries de televisió han de tenir un toc dramàtic.

3. Als inicis de Vikings, vostè pensava que la sèrie agafaria aquesta fama? Per què creu que ha tingut tant èxit?

No tenia ni idea de que la sèrie tindria èxit. Sincerament, mai ho saps. Tu fas una cosa i esperes que connecti amb la gent. Però realment pensava i esperava que potser hi hagués un interès universal pels víkings. La sèrie ha triomfat perquè és un relat autèntic i, en bona part veritable, d'una cultura fascinant. Però encara més important, ha tingut èxit perquè la gent es compromet, connecta i estima els personatges.

4. Per què va decidir inspirar-se en la temàtica víking? Què és el més atractiu per vostè d'aquest poble?

Em van preguntar si estava interessat en els víkings, i vaig poder respondre sincerament als productors que havia estat fascinat per ells durant molts anys. Particularment m'agraden els seus déus pagans. Però la seva actitud cap a les dones estava molt més avançada que les societats cristianes contemporànies.

5. Per què es va basar en les llegendes sobre Ragnar Lothbrok per crear la sèrie Vikings? En quines altres fonts històriques s'ha basat?

Necessitava un personatge principal, un heroi per la meua sèrie. Ragnar Lothbrok és el primer gran heroi víking en emergir de les boires dels mites i llegendes – així que em va agradar la idea de començar a la Era Víking. També sabia que hi havia un registre històric de diversos dels seus fills, alguns dels quals – com Ivar “the Boneless” i Bjorn “Ironside” es van fer més famosos que ell! Així que les meves fonts són les sagues i els comptes històrics existents.

6. Compta amb algun assessor històric expert sobre aquella època?

Sí. El meu assessor històric és un historiador anomenat Justin Pollard que ha treballat amb mi en molts projectes.

7. Tenint en compte que la major part de fonts obtingudes sobre els víkings són anglosaxones, dels àrabs o dels francs (enemics), creu que són poc objectives?

Els escriptors eren no literaris. En conseqüència molt del que sabem sobre ells, o creiem que sabem sobre ells, va ser escrit pels seus enemics, com tu dius, com els monjos cristians. És clar que no eren objectius – però la declaració de la primera incursió víking al monestir de Lindisfarne, i el relat àrab dels rituals que envoltaven un enterrament de vaixells víkings segurament tenien una sèrie de testimonis – i, per tant, una autenticitat considerable. En realitat, no hi pot haver relats “objectius” d'esdeveniments històrics, sinó que merament n'hi ha molts de subjectius diferents.

8. Creu que la seva sèrie reflexa com era realment la societat i la cultura víking?

Crec que ens apropem a un relat autèntic de la cultura i societat víking. Els escandinaus mateixos ho pensen: la sèrie és enorme al voltant dels països escandinaus, i la comissària del Museu de Vaixells Víkings d'Oslo em va dir que, com a conseqüència de la sèrie, s'han duplicat les admissions al museu. Per descomptat, no afirmo que la sèrie sigui completament precisa. Per començar, està ambientada en l'Edat Fosca i encara hi ha molt que desconexem d'aquell període. Però a més, no crec que ni tan sols els documentals històrics siguin completament precisos. (Però els historiadors són molt arrogants!)

9. Vol representar a través del personatge femení de la guerrera Lagertha la llibertat que tenia la dona en aquella època per poder participar en les batalles, tenir propietats privades, divorciar-se, tornar-se a casar...?

Exactament, volia utilitzar a la Lagertha per mostrar la quantitat relativament emancipada de dones a la societat víking. Alguns historiadors llepafils encara mantenen que les dones mai van lluitar al mur d'escuts, però el descobriment de la tomba del guerrer víking per excel·lència (crec que està a Suècia?) sempre s'havia pensat que era d'un home i el nou descobriment de que era una dona, sembla contradir això.

10. La mitologia nòrdica de la sèrie està enfocada cap a un públic més expert?

No. Volia que l'audiència general estigués involucrada en l'aspecte espiritual de la història dels víkings. Al cap i a la fi, és molt visceral i real. La religió cristiana és més abstracta i intel·lectual; però els déus víkings eren humans i visibles.

11. Utilitza el personatge del monjo Athelstan per fer comparatives entre la religió catòlica i la mitologia nòrdica i representar el punt de vista de l'espectador?

Sí. Absolutament. El monjo Athelstan va començar com un recurs – però al final va acabar sent un personatge i un ésser humà real.

12. L'adaptació de la religió a la sèrie es correspon a la seva cultura? Creu que parts de la seva religió com el Ragnarok i el Valhalla eren tant importants per ells?

Els creien en la seva religió. Sí, és clar.

13. Quins avantatges i inconvenients creu que té poder fer una sèrie enfront una pel·lícula?

L'avantatge d'una sèrie de televisió és que tens el temps de desenvolupar tant els personatges com les idees. La gent canvia amb el temps. El Ragnar era diferent al final de la seva vida del que era com el vam conèixer al principi. Amb noves exploracions, el món víking també havia canviat. El ser capaç de dramatitzar aquests canvis i desenvolupaments és una alegria i un privilegi.

14. Quines limitacions o problemes ha tingut durant la creació i desenvolupament de la sèrie?

No era conscient de cap limitació cap a mi mentre estava fent la sèrie. Per l'altra banda, nosaltres tenim un pressupost molt extens. Si la BBC hagués intentat fer aquesta sèrie m'hagués hagut d'enfrontar amb molts terribles compromisos i conflictes.

15. Considera que té llibertat a l'hora d'escriure les històries i trames dels personatges o està molt lligat a la història?

Com he dit, la meva feina és un matrimoni entre la recerca i el drama.

16. La necessitat de guió i de narrativa l'obliga a allunyar-se més dels fets històrics? On creu que està el límit per escriure guions basats en la història, fets reals o sagues?

Escriure drama significa que has de ser imaginatiu i a vegades inventar personatges o històries. Però jo ho penso d'aquesta manera: els “fets”, la història, és com un àncora que tires avall. Pots portar el vaixell en aigües profundes però no pots deixar anar mai l'àncora.

17. Què en pensa de la imatge que se li ha donat al llarg del temps al poble víking a causa de la representació de la seva cultura a través del cinema i les novel·les?

La idea històrica dels víkings sempre ha sigut una estúpida caricatura. Ells sempre han estat representats com “els altres”: homes ignorants i violents que només estan interessats en violacions i saquejos. Descriure'ls així ens feia sentir millor a nosaltres, els cristians.

18. Quina diferència de pressupost ha suposat l'augment exponencial de popularitat que ha rebut la sèrie i com ha afectat a aquesta? Quant pot arribar a costar un episodi?

No et puc dir quant costa cada episodi. Però són molts dollars!

19. Per què les últimes temporades de Víkings són menys fidels a la història, principalment amb el tema de la cronologia, en comparació amb les primeres?

Mai saps quan els productors et tallaran l'aixeta. Si l'audiència baixa, ells poden acabar la sèrie en qualsevol moment. Així que, si tens alguna cosa històricament especial – com l'atac a París – que sents que HA D'ESTAR a la sèrie, llavors pots fer una mica de trampes, portar-lo lleugerament endavant en termes històrics, només per assegurar-te que ho fiques dins del sac!

20. Com li agradaria que la sèrie evolucionés i acabés?

No t'ho puc dir.

21. Un cop exhaurits els segles daurats de l'expansió víking, heu valorat realitzar una altra sèrie al voltant dels Normands, els seus successors, i la seva expansió per la Mediterrània fins a liderar la primera croada?

No. No aniré cap als Normands. Tinc camps frescs per explorar.

22. Els productes com la sèrie ajuden a la difusió cultural/històrica o també hi ha risc, no menor, de banalització de la Història? Els pros superen els contres?

Sincerament, algunes sèries basades en fets històrics banalitzen la història. Però després a molta gent no li importa. Per mi, malgrat això, la veracitat sempre serà important.

BIBLIOGRAFIA

- BAILÓN, F. (Abril/2015). "Los vikingos en Groenlandia". *Historia National Geographic* (nº134), 66-77.
- BISCHOFF, V., DAMGÅRD-SØRENSEN, T., NIELSEN, S., RAVN, M., & SØRENSEN, A. (Juny-Juliol/2017). "Surcando las olas. Arquitectura naval y navegación". *Desperta Ferro* (nº13), 46-51.
- CAPARRÓS LERA, J. (1984). La investigación histórica del arte fílmico, una propuesta metodológica. *D'Art: Revista del Departament d'Historia de l'Arte* (nº10), 277-292.
- CARRILO, D. (Març/2018). "Los dioses de los vikingos". *Historia National Geographic* (nº169), 90-105.
- CLEMENTS, J. (2008). *Breve Historia de los Vikingos*. Barcelona: Ediciones B.
- COPELAND, J. (Novembre-Desembre/2014). "Los primeros asaltos vikingos (793-867)". *Desperta Ferro* (nº26), 14-19.
- CRAWFORD, J. (2017). *The Saga of the Volsungs: With the Saga of Ragnar Lothbrok*. Indiana: Hackett Publishing.
- CROIX, S. (Juny - Juliol/2017). "Ciudades y comercio. La emergencia del urbanismo en la Escandinavia de la Era Vikinga". *Desperta Ferro* (nº13), 20-25.
- DEL REY, M., & CANALES, C. (Juliol/2017). "Vikingos. Los demonios del norte.". *Clío* (nº187), 16-25.
- DÍEZ DE VELASCO, F. (1995). *Hombres, Ritos, Dioses*. Madrid: Editorial Trotta, S. A.
- DOWNHAM, C. (Novembre-Desembre/2014). "La Inglaterra vikinga (867-918)". *Desperta Ferro* (nº26), 30-41.
- DUCZKO, W. (2004). *Viking Rus: Studies on the Presence of Scandinavians in Eastern Europe*. Leiden: Brill.
- ADLAN, I. (2012). *Ibn Fadlan and the Land of Darkness*. England: Penguin Classics.
- FAGAN, B. (2008). *La Pequeña Edad de Hielo*. Barcelona: Editorial Gedisa.
- GARDELA, L. (Juny-Juliol/2017). "Mujeres poderosas en la Era Vikinga". *Desperta Ferro* (nº13), 40-44.
- GRAHAM-CAMPBELL, J. (1995). *Los Vikingos. Orígenes de la cultura escandinava*. Barcelona: Ediciones Folio, S.A.
- GUERBER, H. (1995). *Los Vikingos*. Madrid: M. E. EDITORES, S. L.
- HARRISON, M. (1993). *Viking Hersir 793–1066 AD (Warrior)*. Great Britain: Osprey Publishing.
- HAYWOOD, J. (2014). *Vikingo: El manual (no oficial) del guerrero nórdico*. Madrid: Ediciones Akal.
- HAYWOOD, J. (2016). *Los Hombres del Norte*. Barcelona: Editorial Planeta.
- HEATH, I. (1985). *The Vikings (Elite)*. Great Britain: Osprey Publishing.
- HEINKEN, S. (Febrero/2015). "La edad de oro de los vikingos". *National Geographic*, VOL.36 (nº2), 20-49.
- IVERSEN, F. (Juny-Juliol/2017). "La cuna de los vikingos. Escandinavia desde el Bajo Imperio romano y la Era de las Migraciones hasta la Era Vikinga (200-800 d.C.)". *Desperta Ferro* (nº13), 6-12.
- KITZLER ÅHFELDT, L. (Juny-Juliol/2017). "Estelas historiadas y piedras rúnicas de la Era Vikinga en Escandinavia". *Desperta Ferro* (nº13), 52-56.
- LANGER, J. (Juny-Juliol/2017). "La religión nórdica en la Era Vikinga". *Desperta Ferro* (nº13), 26-30.

- LJUNGKVIST, J. (Juny-Juliol/2017). "Enterramientos vikingos". *Desperta Ferro* (nº13), 32-39.
- MCKINNELL, J. (2008). Völuspá and the Feast of Easter. *Alvíssmál*, 3-28.
- MELGAR VALERO, L. (2008). *La enciclopedia de la mitología*. Madrid: Editorial LIBSA.
- NIEDNER, H. (1997). *Mitología Nórdica*. Barcelona: Edicomunicación, s.a.
- PRINGLE, H. (Març/2017). "Vikingos: una nueva mirada". *National Geographic*, VOL.40 (nº3), 2-21.
- RENAUD, J. (Novembre-Desembre/2014). "¡Del furor de los normandos, líbranos Señor!". *Desperta Ferro* (nº26), 42-49.
- ROBLES DELGADO, A. (Octubre/2016). "Terror vikingo". *Historia National Geographic* (nº152), 68-81.
- RUIZ MARULL, D. (05/04/2018). La "piedra solar" que permitió a los vikingos gobernar el Atlántico norte. *La Vanguardia*. Consultat el 05/04/2018, a La Vanguardia:
<https://www.lavanguardia.com/cultura/20180405/442198548980/piedra-solar-vikingos-navegar-atlantico.html>
- WESTON, J. (1907). *The Volsunga Saga*. London: Norroena Society.
- WOLF, K. (Juny-Juliol/2017). "La vida cotidiana en la granja". *Desperta Ferro* (nº13), 14-18.

FILMOGRAFIA

- BRANAGH, K. (Director). (2011). *Thor* [Pel·lícula]. Marvel Studios.
- DONNER, C. (Director). (1969). *Alfred the Great* [Pel·lícula]. Metro-Goldwyn-Mayer.
- FLEISCHER, R. (Director). (1958). *The Vikings* [Pel·lícula]. United Artists.
- HIRST, M. (Creador). (2013). *Vikings* [Sèrie TV]. Metro-Goldwyn-Mayer Studios.
- KOUSHOLT, B. (Director). (2011). *The Saga of Biörn* [Curtmetratge]. The Animation Workshop.
- MCTIERNAN, J. (Director). (1999). *The 13th Warrior* [Pel·lícula]. Touchstone Pictures.
- SAITŌ, H. (Director). (1974-1975). *Wickie und die starken Männer* [Sèrie TV]. Zuiyo, ZDF, ORF.
- SANDERS, C., & DEBLOIS, D. (Directors). (2010). *How to train your dragon* [Pel·lícula]. DreamWorks Animation.
- WILLIAM NEILL, R. (Director). (1928). *The Viking* [Pel·lícula]. Metro-Goldwyn-Mayer.

